

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 6.9.2017 r.
COM(2017) 471 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI

DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY EUROPEJSKIEJ I RADY

**Piąte sprawozdanie z postępów w realizacji ram partnerstwa z państwami trzecimi w
zakresie Europejskiego programu w dziedzinie migracji**

1. Wprowadzenie

W niniejszym piątym sprawozdaniu z postępów przedstawiono aktualne informacje na temat wdrażania ram partnerstwa, a także działań podjętych w odpowiedzi na wyciągnięte wnioski zaprezentowane w czwartym sprawozdaniu z postępów¹.

W okresie letnim odnotowano spadek liczby przepraw migrantów o nieuregulowanym statusie szlakiem środkowosródziemnomorskim. W lipcu i sierpniu we Włoszech zarejestrowano 15 373 osób, w porównaniu z 44 846 osobami, które przybyły w tych samych miesiącach w roku 2016. W sumie w 2017 r. przybyło 99 846 migrantów (dane obejmujące okres do dnia 4 września 2017 r.); w analogicznym okresie w 2016 r. do Europy przybyło 115 068 migrantów. Według Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji dotychczas w 2017 r. podczas próby dotarcia do wybrzeży Europy na morzu zginęło 2 410 osób, ale w sierpniu tego roku odnotowano tylko 19 przypadków śmiertelnych. Powyższe tendencje odzwierciedlają wzmożone działania Włoch i Unii Europejskiej, prowadzone zgodnie z planem działania w sprawie środków na rzecz wsparcia Włoch², zmierzające do zacieśnienia współpracy z krajami pochodzenia i tranzytu na tym szlaku, w szczególności z Libią, a także pogłębienia dobrej współpracy z władzami Libii. Działania podejmowane w celu wzmocnienia zdolności libijskiej straży przybrzeżnej w zakresie nadzoru morskiego oraz zwalczania przemytu zaczynają przynosić owoce. Ze względu na fakt, że w lipcu 2017 r. zatwierdzono nowy wieloletni projekt mający na celu poprawę nadzoru granic w Libii, finansowany ze środków funduszu powierniczego UE dla Afryki na łączną kwotę 46,3 mln EUR, bieżącą współpracę z Libią wzbogacono również o nowe elementy³.

Od opublikowania czwartego sprawozdania z postępu prac wzrosła liczba migrantów podróżujących wzdłuż szlaku zachodniosródziemnomorskiego, a łączna liczba osób, które przybyły do Hiszpanii do dnia 16 sierpnia 2017 r. wyniosła 13 826, co stanowi wzrost o 115 % w porównaniu z tym samym okresem w 2016 r. (6 409 osób), co jeszcze raz podkreśla znaczenie ciągłej czujności wobec ewentualnego pojawienia się alternatywnych szlaków migracji.

Poczyniono również znaczne postępy w obszarze ustanawiania partnerstw w dziedzinie migracji z kolejnymi państwami Afryki Zachodniej w ramach działań mających na celu ograniczenie presji na szlaku środkowosródziemnomorskim. W planie działania w sprawie środków na rzecz wsparcia Włoch Komisja zawarła zobowiązania w zakresie przesiedleń odnoszące się do osób wymagających ochrony znajdujących się w krajach położonych wzdłuż szlaku, w ramach szerzej zakrojonej operacji przesiedlania zainicjowanej przez Komisję w odniesieniu do 2018 r. Realizacja programów zatwierdzonych w ramach funduszu powierniczego UE dla Afryki nabrała dalszego tempa; do dnia 4 września br. w trzech regionach⁴ podpisano 169 umów, które powinny zostać terminowo wdrożone w terenie, na łączną kwotę ponad 1,2 mld EUR.

¹ Czwarte sprawozdanie z postępów w realizacji ram partnerstwa z państwami trzecimi w zakresie Europejskiego programu w dziedzinie migracji, COM (2017) 350 final z 13.6.2017.

² Plan działania w sprawie środków na rzecz wsparcia Włoch, zmniejszenia presji na szlaku środkowosródziemnomorskim oraz zwiększenia solidarności, SEC(2017) 339 z 4.7.2017.

³ Z czego 42,2 mln EUR pochodzą z funduszu powierniczego UE dla Afryki, 2,2 mln EUR z Włoch, a 1,8 mln EUR z Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

⁴ Region Sahelu i Jeziora Czad, Róg Afryki, Afryka Północna.

Nadal istnieje szereg stwierdzonych w poprzednich sprawozdaniach niedociągnięć. Przede wszystkim formalna współpraca w zakresie readmisji i powrotów z niektórymi krajami priorytetowymi stanęła w miejscu. Wskazuje to na konieczność określenia i stosowania odpowiednich zachęt do podjęcia negocjacji w sprawie umów o readmisji, w tym za pomocą odpowiedniej polityki wizowej⁵, lub, w razie takiej potrzeby, zbadania alternatywnych rozwiązań praktycznych w stosunku do wynegocjowanych umów, zapewniających równoważne wyniki w ramach współpracy dotyczącej faktycznych powrotów. Odsetek powrotów z państw członkowskich pozostaje na niskim poziomie, co wskazuje na konieczność ulepszenia koordynacji wewnętrznej.

Kontakty dyplomatyczne i wielostronne dyskusje między UE, państwami członkowskimi i krajami pochodzenia lub tranzytu nasiliły się w ostatnich miesiącach; miały one miejsce m.in. podczas drugiego posiedzenia grupy kontaktowej w sprawie szlaku środkowośroziemnomorskiego⁶ oraz spotkania w Paryżu w dniu 28 sierpnia⁷, co wskazuje na potrzebę zwiększonych wysiłków w zakresie wykorzystania dotychczasowych osiągnięć w ramach podejścia opartego na partnerstwie oraz osiągnięcia trwałych wyników w dziedzinie zarządzania migracjami wzdłuż szlaku środkowośroziemnomorskiego.

2. Postępy i rezultaty

2.1. Kraje priorytetowe

Niger

Współpraca z Nigrem przebiega nadal w dobrej i konstruktywnej atmosferze i obejmuje m.in. intensyfikację kontroli granicznych. Władze Nigru, wspierane przez ekspertów z UE, opracowały plan działania krajowej strategii migracyjnej; oba dokumenty mają wkrótce zostać formalnie przyjęte. W dniu 21 czerwca w Niamey minister finansów Nigru, szef delegatury UE oraz ambasador Włoch zatwierdzili przekazanie dodatkowych 50 mln EUR na rzecz programu wsparcia budżetowego w ramach funduszu powierniczego UE dla Afryki. Ten dodatkowy wkład ma na celu zwiększenie zdolności tego państwa w sektorach bezpieczeństwa, zwalczania przemytu, oraz zwalczania handlu ludźmi. Pierwsza transza środków w wysokości 10 mln EUR została wypłacona na początku lipca. W celu wspierania odporności tych społeczności lokalnych, które wcześniej czerpały korzyści z działalności związanej z handlem ludźmi w regionie, niezmiernie ważne jest bezzwłoczne wdrożenie projektów wspierających źródła utrzymania i tworzenie rozwiązań alternatywnych wobec handlu ludźmi.

Niger prowadzi szerokie działania ukierunkowane na zapobieganie migracji nieuregulowanej oraz zwalczanie przemytu. Szereg operacji przeprowadzonych do tej pory w 2017 r. doprowadziło do aresztowania i postawienia przed sądem 101 osób, aresztowania za przestępstwa związane z przemytem kolejnych 79 osób oraz konfiskaty 74 samochodów i motocykli. Liczba wspomaganych dobrowolnych powrotów nadal rośnie; do dnia 1 września

⁵ Zgodnie z zasadami humanitarnymi pomoc humanitarna oparta na potrzebach nie może być obciążona żadnymi warunkami.

⁶ Posiedzenia ministrów spraw wewnętrznych grupy kontaktowej odbyły się w Rzymie w dniach 19 – 20 marca oraz w Tunisie w dniu 24 lipca 2017 r. W posiedzeniu w Tunisie udział wzięli ministrowie spraw wewnętrznych Algierii, Austrii, Czadu, Francji, Libii, Mali, Malt, Niemiec, Nigru, Słowenii, Szwajcarii, Tunezji i Włoch, komisarz Avramopoulos i minister spraw wewnętrznych Republiki Estońskiej, państwa sprawujące prezydencję Rady Unii Europejskiej.

⁷ <http://www.elysee.fr/declarations/article/declaration-conjointe-relever-le-defi-de-la-migration-et-de-l-asile/>

2017 r. do swoich krajów pochodzenia powróciło około 4 000 migrantów dzięki wsparciu wspólnej inicjatywy na rzecz ochrony i reintegracji migrantów Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji i funduszu powierniczego UE dla Afryki.

W ramach Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju rozpoczęto projekt służący poprawie podstawowych usług i zwiększeniu odporności w regionach peryferyjnych na szlakach migracyjnych w północno-wschodnim Nigrze.

Przekierowanie przepływów migracyjnych wymaga stałego monitorowania. Zaostrzone kontrole graniczne, m.in. prowadzone przez Algierię, mogą bowiem być omijane za pomocą tworzenia nowych szlaków migracyjnych. Władze Nigru stworzyły specjalną platformę, na której na bieżąco wymieniane są informacje na temat zmian szlaków migracyjnych⁸. Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej oddelegowała oficera łącznikowego do Niamey w celu wsparcia prac.

Regionalizacja działań w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony w Sahelu nabrała tempa, a stopniowe rozmieszczanie ekspertów ds. bezpieczeństwa wewnętrznego i obrony w krajach należących do Grupy Pięciu (G5) na rzecz Sahelu przyczyni się do pogłębienia przyszłej współpracy z władzami, również w dziedzinie zarządzania granicami. Ze względu na fakt, że biuro terenowe w Agadez jest już w pełni operacyjne, misja EUCAP Sahel Niger mogła rozszerzyć swoje działania w północnym Nigrze, zwiększyć liczbę wizyt służących realizacji projektów w terenie w różnych regionach, prowadzić szkolenia, określić dalsze potrzeby organów ścigania oraz przyczyniać się do identyfikacji nielegalnych przepływów migracyjnych. W trakcie misji rozpoznawczej w lipcu do Madamy, która jest ważnym ośrodkiem zarówno przemytu migrantów, jak i handlu ludźmi, przedstawicielom EUCAP Sahel Niger towarzyszył ekspert z misji pomocy granicznej UE (EUBAM) Libii. Kolejne wizyty, wzbogacone o częstsze i ukierunkowane doradztwo i szkolenia (np. dotyczące zwalczania fałszowania dokumentów, nielegalnego obrotu środkami odurzającymi) odbędą się, gdy pozwoli na to stan bezpieczeństwa.

W związku z powyższym Wysoka Przedstawiciel/Wiceprzewodnicząca finalizuje wniosek dotyczący wzmocnienia misji EUCAP Sahel Niger, a specjalna misja uda się do tego kraju w celu wdrożenia porozumień wypracowanych na szczycie w Paryżu z 28 sierpnia.

Nigeria

Nigeria pozostaje głównym krajem pochodzenia migrantów o nieuregulowanym statusie przybywających do Europy (do dnia 4 września 2017 r. odnotowano 16 671 przypadków nielegalnego wjazdu) i jednym z głównych miejsc przeznaczenia operacji powrotowych organizowanych przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej; od czerwca przeprowadzono już trzy takie operacje. W celu ułatwienia identyfikacji migrantów o nieuregulowanym statusie oraz zwiększenia liczby powrotów, rząd nigeryjski oddelegował dwóch oficerów łącznikowych do Włoch, których uposażenie pokrywa Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej. Niestety ustalenie daty drugiej rundy negocjacji w sprawie umowy o readmisji między UE a Nigerią wiąże się z trudnościami.

⁸ Z udziałem delegatury UE, europejskiego oficera łącznikowego ds. migracji i oficera łącznikowego Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej oddelegowanego do Niamey w dniu 1 sierpnia, EUCAP Sahel Niger (misja Unii Europejskiej w dziedzinie WPBiO w Nigrze), zainteresowanych państw członkowskich UE i z Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji.

Ważne jest, aby negocjacje dotyczące ewentualnej umowy, w tym w sprawie środków wspierających mających na celu ułatwienie dobrowolnych powrotów i reintegracji społeczno-ekonomicznej migrantów w społecznościach, z których pochodzą, zostały jak najszybciej wznowione z myślą o osiągnięciu porozumienia przed kolejnymi etapami dialogu politycznego na wysokim szczeblu.

Nigeria nadal ściśle współpracuje z Międzynarodową Organizacją ds. Migracji w celu ułatwienia wspomaganego dobrowolnego powrotu własnych obywateli z Nigru i Libii; w 2017 r. umożliwiono powrót ponad 2 770 osobom, dzięki wsparciu wspólnej inicjatywy na rzecz ochrony i reintegracji migrantów funduszu powierniczego UE dla Afryki oraz Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji oraz innych darczyńców.

Nigeria pozostaje głównym państwem spoza UE, z którego pochodzą ofiary handlu ludźmi, przede wszystkim kobiety i dziewczynki sprzedawane do celów wykorzystywania seksualnego w UE⁹. W ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju oraz funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki przydzielono 10 mln EUR na projekty dotyczące zwalczania handlu ludźmi i przemytu migrantów. Projekt, który rozpocznie się w październiku, będzie realizowany przez Urząd Imigracyjny Nigerii i Krajową Agencję ds. Zakazu Handlu Ludźmi¹⁰. Przedmiotowe działania powinny zostać wsparte przez odpowiednie agencje UE w transgranicznych przypadkach handlu ludźmi oraz przemytu migrantów, w szczególności przez Europol i Eurojust.

Senegal

Senegal jest nadal jednym z głównych państw pochodzenia migrantów o nieuregulowanym statusie; do dnia 4 września 2017 r. do Włoch przybyło 5 526 nielegalnych migrantów z Senegalu. Senegal potwierdził swój zamiar oddelegowania funkcjonariuszy do Włoch w celu ułatwienia identyfikacji i deportacji migrantów o nieuregulowanym statusie. Rząd włoski przesłał stosowny wniosek senegalskiej policji krajowej i oczekuje nadejścia wkrótce pozytywnej odpowiedzi. Podpisano nowe porozumienie w sprawie migracji z Hiszpanią, opierające się na obowiązującym porozumieniu i na długoterminowej, dobrej współpracy, obejmującej np. patrolowanie wybrzeża i pomoc finansową.

Postępy w odniesieniu do powrotów z UE są jednak ograniczone. Liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków o wydanie konsularnych dokumentów podróży pozostaje na niskim poziomie. Protokół ustaleń między Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej a władzami Senegalu, ustalony w dniu 2 czerwca w Dakarze, ma zostać wkrótce podpisany. Utworzenie jednostki ds. analizy ryzyka w Senegalu w ramach wspólnoty wywiadowczej Afryka – Frontex zostało przewidziane w zatwierdzonym już stosownym projekcie, prowadzonym przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej.

⁹ W czerwcu 2017 r. Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) opublikował sprawozdanie dotyczące informacji o krajach pochodzenia odnoszące się do Nigerii (https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/EASO_Country_Focus_Nigeria_June2017.pdf) oraz zorganizował w Rzymie posiedzenie poświęcone praktycznej współpracy w sprawie Nigerii w celu wyjaśnienia powodów sytuacji w Nigerii.

¹⁰ Niedawno mianowany dyrektor generalny Krajowej Agencji ds. Zakazu Handlu Ludźmi wezwał także do ściślejszej współpracy z tymi państwami UE, do których trafiają ofiary handlu ludźmi z Nigerii, aby przyspieszyć ściganie sprawców, w tym za pomocą wspólnych śledztw i operacji; w tym celu zorganizowano spotkania z przedstawicielami włoskich organów ścigania.

W odniesieniu do wspomaganych dobrowolnych powrotów, Senegal podjął działania skutkujące zwiększoną liczbą powracających; do dnia 1 września 2017 r. było to 1 764 osób, z czego ponad 1 058 powróciło z Nigru, a 671 z Libii. W czerwcu 2017 r. władze Senegalu rozbiły sieć przemytu migrantów. Senegal jest także w trakcie finalizowania krajowej polityki migracyjnej, która doprowadzi do przyjęcia polityki i planów strategicznych wspieranych w ramach projektu w zakresie zarządzania migracją, finansowanego ze środków funduszu powierniczego UE dla Afryki, którego wsparcie wyniesie 9,5 mln EUR. Ogólnie rzecz biorąc, z kwoty 161,8 mln EUR przydzielonej Senegalowi na projekty w ramach funduszu powierniczego UE dla Afryki zakontraktowano 104,3 mln EUR (64 %). Obejmują one konkretne działania w celu zapobiegania nielegalnej migracji, w szczególności tworzenie miejsc pracy.

Mali

Mali znajduje się w pierwszej dziesiątce głównych krajów pochodzenia migrantów o nieuregulowanym statusie w UE i pozostaje jednym z głównych krajów tranzytu. Od 1 stycznia do 4 września 2017 r. odnotowano 5 990 przypadków nielegalnego wjazdu Malijczyków do UE. Wskaźnik powrotów jest niski, zatem należy pogłębić współpracę w tej dziedzinie. Poczyniono pewne postępy w dostarczaniu konsularnych dokumentów podróży niektórym obywatelom Mali, którzy zostali już zidentyfikowani do celów powrotu, jednak w pozostałych przypadkach konieczne jest przyspieszenie tej procedury. Mali musi wywiązać się ze swojego zobowiązania podjętego na najwyższych szczeblach politycznych, dotyczącego zapewnienia skutecznego powrotu migrantów o nieuregulowanym statusie, którzy zostali zidentyfikowani dzięki misjom *ad hoc* i innym środkom. Jednak co ważniejsze, kraj ten powinien działać w kierunku nawiązania bardziej ustrukturyzowanej współpracy w dziedzinie identyfikacji i powrotu migrantów w oparciu o najlepsze praktyki.

Malijskie władze, którym udzielono wsparcia w ramach wspólnej inicjatywy na rzecz ochrony migrantów i reintegracji funduszu powierniczego UE dla Afryki i Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji, kontynuowały swoje działania mające na celu ułatwianie dobrowolnego powrotu obywateli Mali znajdujących się w Nigrze i Libii; w 2017 r. powróciło ponad 800 osób. Ponadto rezultatem działań służących wspieraniu dobrowolnego powrotu migrantów wymagających szczególnego traktowania, zablokowanych w Mali, był powrót do krajów pochodzenia 19 takich osób w okresie od maja 2017 r.

W celu dalszego udoskonalania Narodowej Strategii w sprawie Migracji z 2015 r., w czerwcu br. zorganizowano proces konsultacji krajowych w sprawie migracji. Proces, w który zaangażowała się diaspora, przyczynił się do szerzenia wiedzy na temat przepisów w dziedzinie zapobiegania przemytowi i ich skutecznego stosowania, a także do promowania dialogu na temat migracji z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego.

Sytuacja polityczna i w zakresie bezpieczeństwa w północnej i środkowej części kraju uległa dalszemu pogorszeniu od czasu opublikowania czwartego sprawozdania z postępów. Aby wspomóc rząd w bardziej skutecznym sprawowaniu kontroli na obszarach graniczących z sąsiednimi krajami, takimi jak Burkina Faso i Niger, prowadzone są rozmowy na temat możliwości przyznania finansowania z funduszu powierniczego UE dla Afryki na program¹¹ wsparcia podstawowych usług społecznych dla ludności w regionach Mopti i Segou.

¹¹ W celu uzupełnienia programu wsparcia na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa w regionach Mopti i Gao oraz na rzecz zarządzania strefami przygranicznymi.

W sierpniu 2017 r. Rada przyjęła również decyzję¹² na mocy art. 28 Traktatu o Unii Europejskiej UE, zatwierdzającą nowe działania stabilizujące Unii, służące wsparciu malijskich władz w walce z coraz niższym poziomem bezpieczeństwa w regionach centralnych Mopti Segou, a także przywróceniu i rozszerzeniu administracji cywilnej na tych obszarach. UE udziela obecnie dużego wsparcia, w tym finansowego (50 mln EUR), ale również dzięki regionalizacji wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony wspiera tworzenie połączonych sił Grupy Pięciu na rzecz Sahelu (G5 Sahel), które pozwolą na zwiększenie kontroli na granicach wewnętrznych krajów G5 Sahel oraz wesprą zwalczanie terroryzmu, transgranicznej przestępczości zorganizowanej i handlu ludźmi.

Misja Unii Europejskiej w dziedzinie WPBiO w Mali (EUCAP Sahel Mali) jeszcze bardziej skonsolidowała swoje wsparcie udzielane malijskim organom ścigania i powiązanim ministerstwom w zakresie bezpieczeństwa granic i zarządzania granicami. Na przykład niedawno stosowne organy zatwierdziły krajową politykę w zakresie granic i jej plan działania, co powinno doprowadzić do powstania krajowej strategii w sprawie granic. EUCAP Sahel Mali wspiera również reorganizację policji granicznej i ściśle współpracuje z delegaturą UE, aby zapewnić doradztwo strategiczne w dziedzinie realizacji projektów w ramach funduszu powierniczego UE dla Afryki¹³.

Etiopia

Współpraca w zakresie migracji przynosiła do tej pory mieszane rezultaty. Z jednej strony działania Etiopii w obszarze walki z sieciami przemytników migrantów doprowadziły w 2017 r. do spadku liczby obywateli krajów Rogu Afryki (głównie Erytrejczyków i Somalijczyków) nielegalnie przybywających do UE w porównaniu z analogicznym okresem w 2016 r.¹⁴. Etiopia poczyniła dalsze postępy w kwestii swoich zobowiązań dotyczących wysokiej liczby przyjętych przez nią uchodźców – w tym dzięki kompleksowemu przeglądowi ustawy dotyczącej statusu uchodźców w odniesieniu do prawa do pracy, dostępu do edukacji, a także swobody przemieszczania się – i podjęła konkretne działania w celu zapewnienia zrównoważonych rozwiązań oraz zwiększenia szans uchodźców; był to znaczący krok, zważywszy, że uchodźcy pozbawieni takich możliwości mogą łatwo paść ofiarą sieci przestępczych. Wraz ze zniesieniem stanu wyjątkowego w dniu 4 sierpnia 2017 r. poprawiła się również ogólna sytuacja polityczna w Etiopii.

Z drugiej strony współpraca w dziedzinie powrotów z UE jest w dalszym ciągu niezadowolająca, a wskaźnik powrotów jest jednym z najniższych w regionie. Postępy operacyjne w zakresie ograniczonej liczby zidentyfikowanych spraw pilotażowych są w dalszym ciągu bardzo powolne, a zaangażowanie polityczne na najwyższym szczeblu musi się jeszcze przełożyć na współpracę operacyjną. Na podstawie doświadczeń zdobytych podczas spraw pilotażowych UE zaproponowała bardziej usystematyzowaną procedurę powrotu Etiopczyków z państw członkowskich UE. Rozmowy prowadzone na tej podstawie będą kontynuowane z myślą o wypracowaniu pozytywnego rezultatu.

¹² Decyzja Rady 2017/1425.

¹³ EUCAP Sahel Mali regularnie współpracuje z misją szkoleniową UE w Mali i EUCAP Sahel Niger oraz z EUBAM Libia (misja Unii Europejskiej dotycząca pomocy w zintegrowanym zarządzaniu granicami w Libii).

¹⁴ Instrument badawczo-rozpoznawczy. „Migracja pomiędzy Rogiem Afryki a Jemenem: Badanie dotyczące Puntland, Dżibuti i Jemenu”, Londyn i Nairobi: Fundusz powierniczy UE dla Afryki (Róg Afryki) Instrument badawczo-rozpoznawczy. www.soas.ac.uk/hornresearch-ref

2.2. Postępy osiągnięte z innymi krajami

Azja

Bangladesz jest głównym nieafrykańskim krajem pochodzenia migrantów o nieuregulowanym statusie przybywających szlakiem śródkowośródziemnomorskim i drugim po Nigerii. Do 4 września 2017 r. przybyło z niego do Włoch 8 747 nielegalnych migrantów (w 2016 r.: 8 131.). Jest on także jednym z krajów, w przypadku których osiągnięcie postępów w zakresie powrotów i readmisji było najtrudniejsze. W rzeczywistości odsetek powrotów zmniejszył się o 14 punktów procentowych między 2013 r. a 2016 r., a państwa członkowskie stale zgłaszają brak reakcji ze strony władz Bangladeszu na wnioski dotyczące identyfikacji migrantów o nieuregulowanym statusie. Aby zaradzić tym problemom, podczas spotkania w Dhace, które odbyło się pod koniec sierpnia br., UE i Bangladesz wstępnie uzgodniły standardowe procedury operacyjne.

1 sierpnia 2017 r. rozpoczęto regionalny projekt „Poprawa zarządzania migracją w **krajach jedwabnego szlaku**”, na realizację którego przeznaczono 12 mln EUR. Projekt ma na celu maksymalne wykorzystanie potencjału rozwojowego migracji i mobilności w regionie oraz w krajach przyjmujących, a także opracowanie kompleksowych regionalnych działań dotyczących migracji i mobilności z pełnym poszanowaniem praw człowieka oraz ochrony migrantów.

Współpraca z **Pakistanem** podczas wspólnej operacji powrotowej w dniu 20 lipca, koordynowanej przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej, była bardzo zadowalająca. Operacja miała na celu powrót 45 obywateli Pakistanu. Kolejne posiedzenie Wspólnego Komitetu ds. Readmisji, obecnie planowane na wrzesień, będzie stanowić dla Pakistanu okazję przedstawienia dalszych postępów w dziedzinie readmisji, w tym realizacji zobowiązań z poprzedniego Wspólnego Komitetu ds. Readmisji, którego posiedzenie odbyło się w lutym. Wizyta studyjna pakistańskich urzędników, która odbyła się w lipcu w Tbilisi, miała na celu obserwację funkcjonowania unijno-gruzyńskiej platformy elektronicznej służącej do przetwarzania wniosków o readmisję, w celu poczynienia postępów w ramach podobnego projektu w Pakistanie, finansowanego przez Komisję.

W przypadku **Afganistanu**, warsztaty zorganizowane w Brukseli w dniu 13 lipca dla afgańskich urzędników konsularnych w państwach członkowskich UE cieszyły się bardzo wysoką frekwencją, a ich rezultatem była pożyteczna wymiana poglądów na temat realizacji deklaracji „Wspólna droga naprzód” i dwustronnych porozumień państw członkowskich. Posiedzenie trzeciej grupy roboczej ds. wdrażania postanowień deklaracji „Wspólna droga naprzód” ma się odbyć na początku października 2017 r. Zajęcie się podstawowymi przyczynami nielegalnej migracji i przymusowych wysiedleń, a także zapewnienie udanej reintegracji osób zawróconych plasują się wysoko na unijnej liście priorytetów. Powyższym celom służy m.in. wdrożenie opracowanego w 2016 r. unijnego programu regionalnego, którego Afganistan jest głównym beneficjentem, i podobnego programu planowanego na koniec 2017 r. Sytuacja w zakresie bezpieczeństwa w Afganistanie znacznie się pogorszyła po ataku w Kabulu 31 maja br.

Afryka Zachodnia

Do dnia 4 września 2017 r. do Włoch przybyło 8 904 osób z Gwinei. Podczas dyskusji na temat zarządzania migracją **Gwinea** wykazała gotowość do współpracy. Dobre praktyki

zostały już omówione i zatwierdzone przez Gwineę i UE. Kolejnym krokiem będzie wprowadzenie w życie konkretnych form współpracy zgodnie z tymi najlepszymi praktykami. Na początku lipca br. do Gwinei wysłano misję techniczną w celu zidentyfikowania obszarów polityki gospodarczej i zatrudnienia, które mają być wspierane w ramach współpracy na rzecz rozwoju. Opracowywane jest działanie w ramach funduszu powierniczego UE dla Afryki, które szczególnie nacisk kładzie na społeczną i gospodarczą integrację młodych ludzi, tak aby zapobiegać nielegalnej migracji oraz na dalsze działania na rzecz reintegracji powracających migrantów. Do tej pory ponad 1 185 Gwinejczyków otrzymało wsparcie w zakresie wspomaganego dobrowolnego powrotu z Libii i Nigru.

Do dnia 4 września 2017 r. do Włoch przybyło 8 280 migrantów o nieuregulowanym statusie z Wybrzeża Kości Słoniowej. Pomimo kilku przypomnień ze strony delegatury UE w Abidżanie przekazanych władzom Wybrzeża Kości Słoniowej nie otrzymano jeszcze żadnych komentarzy ze strony **Republiki Wybrzeża Kości Słoniowej** w sprawie proponowanych ustaleń praktycznych z UE. Jednocześnie próby poprawy współpracy dzięki misji *ad hoc* w niektórych państwach członkowskich służącej identyfikacji i przewidzianej na lipiec/sierpień nie zakończyły się sukcesem i misja nie została przeprowadzona. Konieczne są konkretne postępy, ponieważ Wybrzeże Kości Słoniowej ma jeden z najniższych wskaźników powrotu, tj. około 5 %, a do UE przybywa coraz więcej migrantów o nieuregulowanym statusie z tego kraju. W 2017 r. wsparcia w zakresie dobrowolnego powrotu z Libii i Nigru udzielono ponad 490 obywatelom Wybrzeża Kości Słoniowej.

W najbliższym czasie powinno również zostać zawarte porozumienie pomiędzy Włochami, **Gwineą** i **Wybrzeżem Kości Słoniowej** dotyczące oddelegowania oficerów łącznikowych.

Na początku sierpnia miała miejsce misja wysokiego szczebla UE do **Gambii** z udziałem kilku państw członkowskich, podczas której skoncentrowano się przede wszystkim na potrzebach technicznych i finansowych w zakresie zarządzania migracjami. W wyniku misji zaangażowano środki w wysokości ponad 20 mln EUR. Polityczna gotowość do współpracy z UE w zakresie zarządzania migracjami została potwierdzona na najwyższym szczeblu; odbędą się również dyskusje na temat praktycznych ustaleń. Zakłada się, że do końca 2017 r. opracowana zostanie krajowa polityka migracyjna we współpracy z Międzynarodową Organizacją ds. Migracji. Do dnia 4 września 2017 r. do Włoch przybyło 5 548 migrantów o nieuregulowanym statusie z Gambii. W bieżącym roku ponad 1 345 obywatelom Gambii udzielono wsparcia w dobrowolnym powrocie z Nigru i Libii, a UE potwierdziła swoją gotowość do zareagowania na prośbę o wsparcie wystosowaną przez władze Gambii w zakresie trwałej reintegracji osób powracających. Dwóch oficerów łącznikowych z Gambii zostało oddelegowanych do Włoch w celu ułatwienia identyfikacji migrantów o nieuregulowanym statusie; koszty oddelegowania ponosi Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej.

Władze Ghany zapoznały się z przykładami dobrych praktyk w zakresie zarządzania migracją podczas technicznej wizyty wysokiego szczebla w **Ghanie** w maju. Rozpoczęto również prace przygotowawcze w odniesieniu do krótkoterminowej misji rozpoznawczej w kilku państwach członkowskich. Ponadto wsparcie w zakresie powrotu z Libii i Nigru uzyskało do tej pory ponad 250 osób.

Afryka Północna i Bliski Wschód

Priorytety partnerstwa UE-**Egipt** na lata 2017 – 2020, które zostały przyjęte na lipcowym posiedzeniu Rady Stowarzyszenia UE-Egipt, potwierdzają znaczenie zarządzania przepływami migracyjnymi z korzyścią dla obu stron, w kontekście szczytu w Valletcie i planu działania. UE zgadza się wesprzeć Egipt w zakresie zarządzania migracjami i zapobiegania nielegalnej migracji, handlowi ludźmi i przemytowi migrantów, a także w dziedzinie ochrony praw migrantów¹⁵. UE i Egipt uzgodniły zbadanie możliwości współpracy w zakresie dobrowolnego powrotu migrantów oraz eliminowania przyczyn nielegalnej migracji. Proces inicjacji formalnego dialogu na temat migracji znajduje się na końcowym etapie.

Egipt podjął działania mające na celu kontrolę swoich granic i zapobieganie wyjazdom z jego terytorium (od początku 2017 r. wykryto tylko trzy przypadki nielegalnej imigracji z Egiptu), ale bardziej ustrukturyzowana współpraca mogłaby przyczynić się do bardziej kompleksowego zrozumienia dynamiki szlaku egipskiego, i co ważniejsze - do zarządzania przepływami migrantów zablokowanych w tym regionie. Mimo wzmocnionej kontroli w punktach wejścia, do Egiptu nadal napływają migranci i osoby ubiegające się o azyl, aczkolwiek w wolniejszym tempie. W Egipcie przebywa stale rosnąca liczba 208 000 zarejestrowanych uchodźców, w tym 120 000 Syryjczyków i 86 000 osób z Iraku lub osób pochodzenia afrykańskiego, którzy przebywają z nieoszacowaną i stale zwiększającą się liczbą innych migrantów.

Ogólne zobowiązanie do współpracy z UE w dziedzinie migracji zostało potwierdzone na posiedzeniu Rady Stowarzyszenia UE-**Tunezja** w maju 2017 r., ale w ostatnich miesiącach nie poczyniono żadnych dalszych postępów w negocjacjach w sprawie ułatwień wizowych oraz umów o readmisji. Przy okazji drugiego posiedzenia grupy kontaktowej w dniu 24 lipca minister spraw wewnętrznych Tunezji zgodził się na przeprowadzenie nowej rundy negocjacji. Obecnie ustala się, w jakim terminie ma się ona odbyć. Przy tej okazji prezydent Tunezji wyraził również gotowość udzielenia wsparcia w odniesieniu do wyzwań związanych z sytuacją w Libii.

Podpisano pierwszą umowę w ramach programu przeznaczonego na wsparcie Tunezji, który został zatwierdzony w grudniu 2016 r. przez Komitet operacyjny funduszu powierniczego UE na rzecz Afryki. Tunezja wyraziła zainteresowanie udziałem w zorganizowanych sesjach informacyjnych na temat programu Seahorse. Komisarz Hahn złożył wizytę w Tunezji w dniach 4-5 września w celu omówienia rozwoju gospodarczego i współpracy w Tunezji i Libii.

Formalny dialog w sprawie migracji nie został jeszcze niestety ustanowiony z **Algierią**, ale warunki takiego dialogu zostały zatwierdzone w czerwcu 2017 r. Podczas wizyty w Algierze w dniach 19 – 20 lipca 2017 r. komisarz Hahn przedstawił Algierię i UE jako partnerów w walce z nielegalną migracją. Państwo to, które może stać się nie tylko krajem tranzytowym, ale również krajem pochodzenia, podjęło środki, takie jak oddelegowanie dodatkowych 3 000 żołnierzy na swoje granice z Nigrem i Mali. Przy okazji drugiego posiedzenia grupy kontaktowej w dniu 24 lipca algierski minister spraw wewnętrznych wyraził zainteresowanie rozwijaniem dialogu i konkretnej współpracy z UE w kwestiach migracji, bezpieczeństwa i walki z terroryzmem. Na tym etapie Ministerstwo Spraw Zagranicznych nie wyraziło jednak

¹⁵ W maju 2017 r. w ramach północnoafrykańskiego segmentu funduszu powierniczego UE przedstawiony został program w wysokości 60 mln EUR mający na celu wzmocnienie zdolności Egiptu do zarządzania migracjami, podjęcie działań w odpowiedzi na przyczyny nieuregulowanej migracji oraz wspieranie egipskich społeczności przyjmujących migrantów.

jeszcze zainteresowania uczestnictwem w żadnym konkretnym programie ani finansowaniem ze środków funduszu powierniczego UE dla Afryki. Obie strony wyraziły gotowość do kontynuowania rozmów w celu dostosowania potencjalnych projektów.

W okresie letnim nasiliły się nielegalne przepływy migracyjne z **Maroka** do UE, przede wszystkim do Hiszpanii. Ponadto do dnia 4 września 2017 r. do Włosech przybyło 4 786 migrantów z Maroka. W ramach funduszu powierniczego UE dla Afryki, Maroko uczestniczy w pierwszym łączonym programie finansowanym z segmentu północnoafrykańskiego i segmentu Sahel - Jezioro Czad. Celem programu jest wzmocnienie współpracy południe – południe w dziedzinie migracji poprzez wsparcie realizacji protokołów ustaleń między Marokiem i Senegalem, Wybrzeżem Kości Słoniowej i Mali. Nie odnotowano żadnych postępów w negocjacjach z Marokiem dotyczących umów o ułatwieniach wizowych i readmisji. W związku z wyżej opisaną sytuacją UE jest gotowa nadal wspierać Maroko i Algierię w trudnym zadaniu, jakim jest kontrolowanie przepływów migracyjnych, i jest gotowa omówić kolejne działania w ramach współpracy w nadchodzących miesiącach.

W celu zapewnienia działań następnych w oparciu o ustalenia przyjęte podczas brukselskiej konferencji w sprawie przyszłości Syrii i regionu, która odbyła się w kwietniu 2017 r., UE ponownie potwierdziła swoje wsparcie dla **Jordanii** i **Libanu** w dziedzinie ochrony humanitarnej, zrównoważonego wzrostu gospodarczego i potrzeb edukacyjnych i bytowych uchodźców i przyjmujących ich społeczności. Jordania i Liban przyjmują dużą liczbę uchodźców na swoim terytorium (głównie Syryjczyków), jednak do tej pory nie stały się krajami pochodzenia nielegalnej migracji do UE. Migracja i mobilność stanowią priorytety partnerstwa w obu przypadkach. Punkty te zostały potwierdzone w lipcu br. podczas Rady Stowarzyszenia z Jordanią i Libanem.

3. Szlak śródziemnomorski

Do 4 września 2017 r. 99 846 osób **przybyło** do UE szlakiem śródziemnomorskim, co stanowi spadek w stosunku do analogicznego okresu w 2016 r. Od początku bieżącego roku do końca sierpnia Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji odnotowała 2 410 śmiertelnych wypadków na morzu. W lipcu i sierpniu odnotowano wyraźną tendencję spadkową odnośnie do liczby przybywających migrantów. Spadek ten wynika z kilku przyczyn, m.in. ze wzmocnienia zdolności w zakresie kontroli granic przez władze Libii, rosnącej aktywności libijskiej straży przybrzeżnej, rozpoczęcia realizacji działań finansowanych przez UE we współpracy z Międzynarodową Organizacją ds. Migracji i Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców i zmian w strategiach przemytników¹⁶.

Od czasu przyjęcia wspólnego komunikatu w sprawie szlaku śródziemnomorskiego¹⁷ w styczniu oraz deklaracji maltańskiej w lutym 2017 r.¹⁸

¹⁶ Badania finansowane przez UE (instrument badawczo-rozpoznawczy: www.soas.ac.uk/hornresearch-ref) pokazują, że na migrację do Europy przez Jemen decyduje się coraz większa liczba głównie somalijskich migrantów. Szlak ten jest stosunkowo nowy (pierwszy raz wspomniano o nim w 2015 r.) i wydaje się zyskiwać na popularności. Pojawiają się doniesienia, że również niewielka liczba obywateli Etiopii decyduje się na migrację wzdłuż tego szlaku. Czynnikiem o kluczowym znaczeniu, który spowodował powstanie tego szlaku, są prawdopodobnie wzmocnione kontrole graniczne w Etiopii i Sudanie wzdłuż bardziej tradycyjnych szlaków przemytu i handlu ludźmi.

¹⁷ Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady: „Migracja na szlaku śródziemnomorskim. Zarządzanie przepływami migracyjnymi, ratowanie życia”, JOIN(2017) 4 final z 25.1.2017.

¹⁸ <http://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/>

działania zostały zintensyfikowane. Na początku lipca Komisja przyjęła **plan działania** na rzecz wsparcia Włoch, zmniejszenia presji na szlaku i zwiększenia solidarności¹⁹. Opiera się on na istniejącym podejściu do zarządzania przepływami migracyjnymi, ze szczególnym naciskiem na akcje poszukiwawczo-ratownicze, współpracę z sąsiadami Libii oraz powroty. Ponadto przewiduje on środki mające na celu zwiększenie solidarności w obrębie UE oraz wspieranie Włoch podczas wdrażania najnowszej reformy migracyjnej, na którą Komisja przeznaczyła dodatkową kwotę w wysokości 35 mln EUR. Prezydencja Rady Unii Europejskiej i państwa członkowskie uzgodniły narzędzie sprawozdawcze w celu śledzenia postępów w realizacji działań określonych w planie realizacji deklaracji maltańskiej oraz planie działania na rzecz Włoch.

W dniu 24 lipca **Grupa kontaktowa** dla Śródziemnomorza odbyła swoje drugie posiedzenie w Tunisie. W Deklaracji z Tunisu²⁰ kraje zobowiązały się do kontynuowania i pogłębiania współpracy w celu zajęcia się podstawowymi przyczynami przemytu migrantów oraz powrotami²¹. Na posiedzeniu w Paryżu w dniu 28 sierpnia szefowie państw i rządów Niemiec, Francji, Włoch, Hiszpanii, Czadu, Nigru i Libii, wraz z Wysoką Przedstawiciel/Wiceprzewodniczącą Komisji, przyjęli szereg środków mających na celu dalszą intensyfikację prowadzonych prac²².

Libia wciąż pozostaje zdecydowanie największym miejscem wyjazdu i krajem tranzytowym, w związku z czym jest kluczowym partnerem – wraz z krajami pochodzenia – w zakresie zarządzania przepływami migracyjnymi na szlaku śródziemnomorskim. Libia nadal pozostaje głównym krajem tranzytowym ofiar handlu ludźmi, głównie kobiet i dziewczynek z Nigerii sprzedawanych do celów wykorzystywania seksualnego. Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji informuje, że pierwsze sześć miesięcy 2017 r. potwierdza tendencję występującą w latach 2014-2016, polegającą na znacznym wzroście – o 600 % – liczby potencjalnych ofiar handlu ludźmi sprzedawanych do celu wykorzystywania seksualnego, przybywających do Włoch szlakiem śródziemnomorskim.

UE kontynuuje wysiłki dyplomatyczne mające na celu ustabilizowanie sytuacji w Libii. Działania te są finansowane z Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, które ułatwia mediację w przypadku konfliktów między przywódcami w regionie przygranicznym Libia-Niger i we wschodniej Libii. Przywrócenie obecności państwa za pomocą odbudowy kluczowej infrastruktury publicznej i podstawowych usług pod wspólnym nadzorem rządu jedności narodowej oraz władz w Benghazi, Kikli, Syrcie, Sabhie i Obari stanowi również kluczowy element unijnych wysiłków na rzecz stabilizacji; dzięki 22 projektom w ramach współpracy odbudowano szkoły i szpitale, a także infrastrukturę wodociągową, kanalizacyjną i infrastrukturę w dziedzinie zarządzania odpadami. UE koordynuje również swoje działania w zakresie oceny bezpieczeństwa i potencjalnego zwiększenia obecności w terenie z Organizacją Narodów Zjednoczonych.

UE zintensyfikowała swoje prace mające na celu wsparcie władz libijskich w zakresie zarządzania migracjami, ze szczególnym uwzględnieniem południowych granic Libii. W lipcu 2017 r. w ramach **funduszu powierniczego UE dla Afryki** zatwierdzono projekt

¹⁹ SEC(2017) 339 z 4.7.2017.

²⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-2125_fr.htm

²¹ Przy okazji posiedzenia grupy kontaktowej komisarz Dimitris Avramopoulos odbył dwustronne spotkania z prezydentem i ministrem spraw wewnętrznych Tunezji, ministrami spraw wewnętrznych Republiki Nigru, Algierii i Libii oraz z ministrem ds. Malijczyków przebywających poza granicami Mali.

²² <http://www.elysee.fr/declarations/article/declaration-conjointe-relever-le-defi-de-la-migration-et-de-l-asile/>

o wartości 46,3 mln EUR²³, współfinansowany przez UE i Włochy, mający na celu wzmocnienie zdolności organów libijskich w zakresie zintegrowanego zarządzania granicami i migracjami. Projekt obejmuje działania mające na celu wzmocnienie zdolności operacyjnych libijskiej straży przybrzeżnej i jej operacji kontrolnych, przeprowadzenie gruntownych ocen technicznych w odniesieniu do krajowego ośrodka koordynacji i morskiego ratowniczego centrum koordynacyjnego w Trypolisie, zwiększenie zdolności operacyjnych libijskiej straży granicznej wzdłuż południowych granic. W związku z tym Europejska Służba Działań Zewnętrznych oraz służby Komisji we współpracy z Włochami prowadzą prace przygotowawcze w odniesieniu do ewentualnej misji rozpoznawczej do południowej Libii.

Działania prowadzone na terytorium Libii stanowią uzupełnienie bieżących prac dotyczących ochrony migrantów i uchodźców, spójności społecznej oraz rozwoju społecznego i gospodarczego w społecznościach przyjmujących, realizowanych za pomocą wsparcia w ramach programu (90 mln EUR) przyjętego w kwietniu 2017 r. Po podpisaniu umów **organizacje międzynarodowe**²⁴ korzystające z tego programu rozpoczęły już jego realizację w terenie. Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców rozpoczął już dystrybucję artykułów nieżywnościowych oraz przeprowadził monitorowanie ochrony w ośrodkach detencyjnych położonych w Bengazi. Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji wykonała kilka ocen mających na celu określenie potrzeb w zakresie wsparcia materialnego dla ośrodków detencyjnych, usług przyjmowania podczas operacji ratownictwa na morzu, potrzeb humanitarnych migrantów i osób wewnętrznie przesiedlonych, a także warunków zdrowotnych i potrzeb medycznych migrantów w ośrodkach detencyjnych. W tym samym czasie zarówno Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, jak i Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji nadal poszerzają oferowane usługi ochrony i pomocy w punktach zejścia na ląd (np. materiały, podstawowa opieka zdrowotna i interwencje gotówkowe).

Prace te doprowadziły do znacznego wzrostu liczby osób, które decydują się na **powrót z Libii** do krajów pochodzenia. Do dnia 1 września 2017 r. Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji udzieliła wsparcia w zakresie dobrowolnego powrotu 7 084 migrantom, przy czym w całym 2016 r. było tych osób 2 775. Komisja w dalszym ciągu analizuje, jak utrzymać tę tendencję. 12 delegatur UE w krajach Afryki Subsaharyjskiej rozesłało pisma do właściwych władz, podnosząc problem humanitarnych powrotów migrantów, zablokowanych w Libii, do ich krajów pochodzenia. Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji wraz z delegaturami UE i władzami krajowymi prowadzi działania następcze ukierunkowane na określenie niezbędnych środków wspierających, takich jak utworzenie internetowej służby konsularnej pilotowanej przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji w celu dotarcia do migrantów przebywających poza Trypolisem²⁵.

Realizowano **projekt SEAHORSE w basenie Morza Śródziemnego**, którego celem jest poprawa orientacji sytuacyjnej i zdolności reagowania państw Afryki Północnej

²³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2187_en.htm

²⁴ Partnerzy zaangażowani w realizację tego programu to Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju oraz Niemiecka Agencja ds. Rozwoju (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit).

²⁵ Do chwili obecnej rozmowy pomiędzy władzami a delegaturami Unii odbyły się w Gambii, Mali i Gwinei Konakry, na Wybrzeżu Kości Słoniowej i w Senegal. Ustalane są konkretne działania na rzecz dalszego wsparcia w odniesieniu do Gambii (wspomagane dobrowolne powroty z Nigru i Libii), Gwinei Konakry, Senegal i Mali (wspomagane dobrowolne powroty z Nigru) i Burkina Faso (wspomagane dobrowolne powroty z Libii).

w odniesieniu do nieuregulowanej migracji i nielegalnego handlu ludźmi odbywających się w szczególności w ich regionach przybrzeżnych i na morzach terytorialnych. Trwa zaplanowane szkolenie libijskiej straży przybrzeżnej: dwóch libijskich funkcjonariuszy uczestniczyło we wspólnej operacji „Indalo”. Jeden funkcjonariusz libijskiej straży przybrzeżnej został oddelegowany w lipcu do krajowego centrum koordynacyjnego we Włoszech. Finalizowane są niezbędne ustalenia w celu finansowania szkoleń libijskiej straży przybrzeżnej, które odbędą się po sezonie letnim na Malcie i we Włoszech.

W ramach operacji **EUNAVFOR MED Sophia** kontynuowano zwalczanie przemytu, a także szkolenia i budowanie zdolności libijskiej straży przybrzeżnej. Pod koniec lipca władze Libii przekazały nazwiska nowych kandydatów na stażystów. W sumie przekazano nazwiska 92 osób, które prawdopodobnie zaczną szkolenie we Włoszech w połowie września 2017 r. w zależności od trwających obecnie procedur weryfikacji. W dniu 25 lipca 2017 r. Rada przedłużyła mandat operacji EUNAVFOR Med Sophia do dnia 31 grudnia 2018 r. i zmieniła ją tak, by uwzględnić mechanizm monitorowania stażystów²⁶ i zwiększyć możliwości dzielenia się informacjami z organami ścigania państw członkowskich, Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz Europol. Ponadto Włochy prowadzą również szkolenia dla przyszłego personelu libijskiej straży przybrzeżnej i zapewniły w Trypolisie statek w celu wsparcia operacyjności (obsługa techniczna, naprawy itp.) czterech statków zwróconych Libii wcześniej tego roku.

W lipcu Rada podjęła również ważny krok w walce z przemytem, umożliwiając państwom członkowskim zapobieganie eksportowi lub dostarczaniu do Libii nadmuchiwanych łodzi i silników przyczepnych, w przypadku gdy istnieją uzasadnione podstawy, by przypuszczać, że są one przeznaczone do przemytu migrantów²⁷.

W dniu 17 lipca Rada przedłużyła mandat misji **EUBAM Libia** do dnia 31 grudnia 2018 r. EUBAM Libia pracuje nad zapewnieniem niewielkiej obecności na miejscu w październiku/listopadzie, ewentualnie we współpracy z delegaturą UE²⁸. W okresie letnim EUBAM Libia współpracowała z władzami w sprawie reformy zarządzania granicami w Libii z misją wsparcia ONZ w Libii oraz w ramach Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju dotyczącego wspierania cywilnych aspektów planu bezpieczeństwa z Trypolisu²⁹, rozpoczęła opracowywanie koncepcji operacyjnej dla centralnej administracji bezpieczeństwa wybrzeży i przyczyniła się do utworzenia krajowej zdolności w zakresie koordynacji zwalczania terroryzmu. Oddelegowanie jednego z ekspertów z Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej i jednego z Europolu do EUBAM Libia zwiększyło wymianę informacji, pomogło w tworzeniu synergii i poprawiło koordynację podejmowanych wysiłków.

²⁶ W dniu 21 sierpnia dowódca operacji oraz dowódca libijskiej straży przybrzeżnej podpisali załącznik dotyczący monitorowania do protokołu ustaleń w sprawie szkolenia.

²⁷ Decyzja Rady 2017/1338.

²⁸ EUBAM Libia prowadzi obecnie misję w Trypolisie średnio 1-3 razy w tygodniu. Pracownicy odpowiedzialni za bezpieczeństwo i logistykę będą mogli nocować w Trypolisie nawet wcześniej niż w październiku/listopadzie.

²⁹ Komórka UE ds. łączności i planowania w dalszym ciągu odgrywa główną rolę wspierającą na rzecz misji ONZ ds. wspierania Libii w odniesieniu do koordynacji planu bezpieczeństwa Trypolisu. Wspólny plan bezpieczeństwa Trypolisu, a w szczególności wspólne centrum operacyjne, łączą działania tymczasowej komisji bezpieczeństwa w Libii, Ministerstwa Obrony, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, gwardii prezydenckiej i innych podmiotów w celu przywrócenia normalnego poziomu bezpieczeństwa w Trypolisie.

W dniu 22 czerwca Komisja i włoska straż przybrzeżna podpisały umowę o udzielenie dotacji w ramach komponentu pomocy w sytuacjach kryzysowych z Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego na kwotę 1,84 mln EUR. Dzięki tej dotacji włoska straż przybrzeżna będzie udzielać pomocy technicznej libijskiej straży przybrzeżnej w celu oceny zdolności Libii w prowadzeniu działań poszukiwawczo-ratowniczych oraz opracuje studium wykonalności, stanowiące ważny krok w kierunku określenia obszaru, na którym Libia prowadzić ma działania poszukiwawczo-ratownicze oraz utworzenia libijskiego morskiego ratowniczego centrum koordynacyjnego.

Włochy sporządziły projekt kodeksu postępowania dla organizacji pozarządowych prowadzących działania poszukiwawczo-ratownicze na Morzu Śródziemnym. Kodeks postępowania stanowi ważne ramy na rzecz poprawy koordynacji i skuteczności operacji ratunkowych, uznane przez ministrów spraw wewnętrznych na posiedzeniu Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniach 6 – 7 lipca 2017 r. Ważne jest, aby organizacje pozarządowe działające w środkowej części Morza Śródziemnego podpisały kodeks i przestrzegały jego przepisów.

Ważna jest zatem kontynuacja wysiłków zmierzających do poprawy stabilności w Libii, zacieśnienia współpracy z sąsiadami Libii i między nimi oraz zaplanowanie działań w dziedzinie ochrony, wparcia, rozwoju społeczno-gospodarczego oraz szkoleń ustawicznych, jak również wspomaganych dobrowolnych powrotów na tym samym poziomie w 2018 r. i w późniejszym okresie. Wymagać to będzie zwiększenia finansowania w ramach funduszu powierniczego UE dla Afryki, przeznaczonego w szczególności - lecz nie wyłącznie - na segment północnoafrykański funduszu. Komisja, na wniosek prezydencji Rady Unii Europejskiej i państw członkowskich, przeprowadziła ocenę możliwych priorytetów i luk w finansowaniu, która będzie przedmiotem dalszych dyskusji z państwami członkowskimi w nadchodzących miesiącach.

Plan inwestycji zewnętrznych i Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju pomoże w eliminacji podstawowych ekonomicznych przyczyn migracji nieuregulowanej poprzez pobudzanie inwestycji i tworzenia miejsc pracy, w szczególności w Afryce i w sąsiedztwie UE. W następstwie kompromisu przyjętego przez COREPER w czerwcu i przez Parlament Europejski w lipcu ostateczna wersja rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju powinna zostać przyjęta przez współprawodawców w najkrótszym możliwym terminie w celu niezwłocznego rozpoczęcia wdrażania jego przepisów.

4. Podsumowanie

Zarządzanie przepływami migracyjnymi wzdłuż szlaku środkowośródmorskiego jest nadal priorytetowym obszarem prac w ramach partnerstwa. W porównaniu z latem zeszłego roku zmniejszyła się liczba osób przybywających do Włoch w lipcu i sierpniu. Szereg środków wdrożonych przez Włochy i UE w Libii, w ścisłej współpracy z władzami Libii i kluczowymi partnerami międzynarodowymi (Międzynarodową Organizacją ds. Migracji, Wysokim Komisarzem Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców), a w szerszym ujęciu – w ramach partnerstwa ramowego, zaczyna przynosić efekty. Odnotowano również istotne postępy z niektórymi krajami partnerskimi, takimi jak Gwinea i Bangladesz.

Ograniczona presja migracyjna na szlaku śródziemnomorskim stanowi okazję do poczynienia dalszych postępów w odniesieniu do działań prowadzonych od momentu wprowadzenia w życie ram partnerstwa.

Ulepszenie krajowych kontroli granicznych oraz zdolności w zakresie zwalczania przemytu i zarządzania migracjami w państwach pochodzenia i tranzytu przyczyniają się do rozbijania siatek przemytników, zmniejszenia przepływów i wzmocnienia bezpieczeństwa i stabilności. Należy położyć większy nacisk na kontrole graniczne w południowej Libii i w państwach sąsiadujących. Wzmocnienie prac wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych, np. takich jak ten działający w Nigrze, a także misji w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony działających w obszarach zagrożonych migracją może również przełożyć się na konkretne wyniki. Należy również kontynuować wysiłki – które powinny cieszyć się pełnym poparciem ze strony państw członkowskich – na rzecz regionalizacji misji WPBiO oraz wspierania tworzenia sił połączonych G-5.

Ponieważ likwidacja przemytników często pozbawia źródła dochodu społeczności lokalne mieszkające wzdłuż szlaków migracyjnych, zagwarantowanie zaangażowania lokalnego w politykę migracyjną wymaga terminowej realizacji projektów ukierunkowanych na tworzenie nowych miejsc pracy i alternatywnych źródeł dochodów. W tym celu istotne jest, aby istniejące projekty służące wspieraniu odporności społeczno-ekonomicznej w południowej Libii i Nigrze, już zatwierdzone w ramach funduszu powierniczego UE dla Afryki, były sprawnie wdrażane.

Choć działania ukierunkowane na zamykanie istniejących szlaków migracyjnych zaczynają przynosić wyniki, UE powinna nadal zwracać baczną uwagę na ewentualne powstawanie nowych, alternatywnych szlaków do Europy, współpracując z odpowiednimi krajami partnerskimi i z najbardziej zainteresowanymi państwami członkowskimi.

Wysiłkom mającym na celu powstrzymanie nielegalnej migracji powinna nadal towarzyszyć ambitna polityka w zakresie ochrony praw człowieka i zapewnienia migrantom godnych warunków życia w krajach tranzytu, w szczególności w Libii. Pomyślne wdrożenie programu przez UE i Międzynarodową Organizację ds. Migracji, dotyczącego wspomaganych dobrowolnych powrotów w Afryce Zachodniej i Libii wskazuje na znaczny potencjał tego instrumentu polityki.

Coraz większą rolę mogą odgrywać działania prowadzone wspólnie z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, obejmujące przesiedlanie osób potrzebujących ochrony międzynarodowej. Państwa członkowskie powinny szybko podjąć ambitne zobowiązania w ramach szerszej operacji przesiedlania zainicjowanej przez Komisję.

Skuteczne powroty i readmisja to kluczowe środki zniechęcające do nielegalnej imigracji i służące ochronie integralności systemów azylowych. Postępy, które osiągnięto ostatnio w zakresie praktycznej współpracy w dziedzinie powrotów z niektórymi krajami w Afryce Zachodniej i Azji, powinny stanowić punkt odniesienia dla podobnych postępów w innych krajach partnerskich. UE będzie nadal gotowa wykorzystać wszystkie właściwe bodźce i narzędzia, w tym politykę wizową, aby zbudować konstruktywną współpracę w tej dziedzinie.

Wreszcie, kluczowym czynnikiem sukcesu jest wielkość finansowania, które może być uruchomione celem wsparcia celów polityki UE. Istotne jest, aby państwa członkowskie

udostępniały dodatkowe środki przeznaczone na projekty w ramach funduszu powierniczego UE dla Afryki, w szczególności jego segmentu północnoafrykańskiego, zaplanowane na rok 2018 i następne lata.

Zbliżający się szczyt UE-Afryka stanowić będzie okazję do podsumowania postępów poczynionych w kontekście nowych ram partnerstwa z krajami afrykańskimi i do nadania nowej dynamiki bieżącym działaniom ukierunkowanym na wspólne stworzenie sprawnie funkcjonującego i przynoszącego wzajemne korzyści partnerstwa w dziedzinie migracji i mobilności.